

Kateterisering och övervakning av urinblåsan samt urinavflöde via nefrostomikateter, vuxna – regionalt tillägg

Innehåll

Indikation.....	2
Dokumentation i journal samt märkning av kateter.....	2
Dokumentation läkare.....	2
Dokumentation sjuksköterska/undersköterska.....	2
Metavision	2
Märkning.....	3
Komplikationer.....	3
Åtgärder om katetern fastnar i samband med borttagande	3
Urinodling av patient med urinkateter	3
Blåsövervakning vid sjukhusvård	3
Schema för kontroll av blåstömning	3
Utskrivning med kvarvarande urinkateter	3
Material att skicka med patienten	4
Utbildning och delegering	4
Dokumenthistorik	2
Relaterade länkar.....	5
Referenser	5
Bilaga Delegeringsunderlag undersköterska	6
Bilaga GVP Miktionssvårigheter och urinkateterbehandling.....	7

Följ Vårdhandboken [Kateterisering av urinblåsan](#), tillämpa aseptisk teknik. Steril insättning ska endast ske på operation.

Indikation

Inläggning av uretrakateter ska alltid ske på ordination av läkare.

- Urinretention som innebär att blåstömning inte sker över huvud taget eller att tömningen är ofullständig med residualurin > 500 ml.
- Svikt i vitala funktioner för att mäta exakta urinmängder.
- Långa operationer, vid stora vätskevolymmer för att mäta exakta urinmängder.
- Urologisk och gynekologisk kirurgi.

Se även Vårdhandboken [Indikatorer/ kontraindikationer](#)

Dokumentation i journal samt märkning av kateter

Dokumentation läkare

I mallen **Daganteckning läk** dokumenterar ordinerande läkare indikation i fasta val i samband med insättning.

Planerad behandlingstid anges alltid i fritext.

Dokumentation sjuksköterska/undersköterska

I **Journaltabell in- och utfarter LUL** dokumenterar sjuksköterska och/eller undersköterska följande fasta val anpassat till aktuell patient:

- datum och tid kommer automatiskt
- insatt om urinkatetern är nyinsatt på avdelningen
- storlek
- kuffmängd (ml)
- kuffvätska
- typ av urinkateter
- har sedan tidigare om patienten har kronisk urinkateter
- satt av personal på annan enhet om patienten har urinkateter insatt på annan enhet
- LOT-nummer
- slutet system eller kateterventil (öppet system)
- byte av urinkateter
- borttagen

Indikation och planerad behandlingstid dokumenteras inte i journaltabell pga trippeldokumentation. Urinkateter är en läkarordination som ska dokumenteras i läkarens daganteckning och i sjuksköterskas vårdplan.

I vårdplanen **GVP LUL miktionssvårigheter/urinkateterbehandling** eller i **SVP** dokumenterar sjuksköterska och/eller undersköterska planerade och utförda omvårdnadsåtgärder i fasta val och i fri text.

Metavision

I Metavision dokumenterar sjuksköterska eller undersköterska under fliken "Accesser". Vid dokumentation av insättande av urinkateter startas en flödeslinje där LOT-nummer, kuffmängd, kuffvätska och annan relevant information skrivs in. Flödeslinjen avslutas när borttagande av katetern dokumenteras.

Märkning

Märk både katetern nedanför förgreningen och den tömbara uppsamlingspåsen med datum och signatur.

Komplikationer

Ytterligare komplikationer se [Vårdhandboken](#)

Åtgärder om katetern fastnar i samband med borttagande

- Spruta in lite gel- lokalanestetikum för ytanestesi i urinrörsmynningen
- Vänta 5 minuter
- Snurra lite på katetern och för tillbaka den lite
- Försök sedan på nytt försiktigt dra katetern
- Kontakta ansvarig sjuksköterska/läkare om du inte får ut katetern

Urinodling av patient med urinkateter

Följ Akademiska laboratoriets anvisningar [Provtagning för urinodling - sök analys](#)

Silikonkatetrar rekommenderas vid kateterisering av urinblåsan. Perforering av silikonkatetrar med spruta och kanyl medför risk för läckage vilket gör att denna metod inte kan rekommenderas.

I första hand rekommenderas att använda tömbara urinuppsamlingspåsar med provtagningsknapp.

Blåsövervakning vid sjukhusvård

Följ Vårdhandboken "[Blåsövervakning vid sjukhusvård](#)"

Schema för kontroll av blåstömning

[Schema för kontroll av blåstömning, Vårdhandboken](#)

Ren intermittent kateterisering bör övervägas i första hand.

Dokumentera enligt avdelningens dokumentationsriktlinje i journaltabell eller i vårdplan mängd residualurin och antal tappningar.

Ren intermittent kateterisering kan pågå utan tidsbegränsning och ska följa schemat för kontroll av blåstömning enligt ovan. Det finns ingen absolut gräns för hur många intermittenta kateteriseringar som kan genomföras innan en kateter ska sättas. Att sätta en kateter ska alltid föregås av en individuell medicinsk bedömning och ska baseras på en tydlig medicinsk indikation.

Utskrivning med kvarvarande urinkateter

Urinkateter ex uretrakateter, nefrostomikateter

- Informera patienten/närstående och/eller mottagande enhet om handhavande av urinkateter. Enligt vårdhandboken [Egenvård och information till patienten - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)

- Patienten (alternativt anhörig/närstående) ska kunna tömma, koppla och byta uppsamlingspåsen alternativt handha kateterventil innan utskrivning
- Skicka med material från avdelningen som skall räcka upp till två veckor. Detta gäller även om patienten skrivs ut till särskilt boende
- Skicka med egenvårdsremiss där det framgår när behovet av urinkateter/nefrostomikateter ska utvärderas, eventuella byten och när avveckling ska ske
- Meddela berörd vårdenhet om HSL-insats behövs
- Överväg läkarremiss till urologmottagningen för inläring av ren intermitterent kateterisering (RIK) inför utskrivning
- Kvarliggande urinkatetrar ska enligt SOSFS 2005:27 alltid överrapporteras om patienten byter vårdform
- I läkarens och sjuksköterskas utskrivningsanteckning ska tydligt framgå indikation och planerad behandlingstid för katetern.

Material att skicka med patienten

- Tömbar uppsamlingspåse med passande slanglängd, 3 st.
- Benfixering – strumpa eller band, 2 st.
- Uppsamlingspåse av engångstyp till natten, 14 st.

Utbildning och delegering

Läkare och sjuksköterska har formell kompetens att sätta kateter.

Vid delegering av Kateterisering av urinblåsa, kateterisera intermitterent samt blåsskölja:

- Läs avsnittet Kateterisering av Urinblåsan i Vårdhandboken
- Läs "Kvarliggande uretrakateter (KAD) vuxna"
- Gör testet Testa dina kunskaper i avsnittet i Vårdhandboken
- Praktik – se på, träna tillsammans med van undersköterska eller sjuksköterska
- Visa att du kan Kateterisering av Urinblåsan, kateterisera intermitterent samt blåsskölja för sjuksköterska på avdelningen

Underskrift av delegering förnyas en gång/ år

Dokumenthistorik

Kvarvarande uretrakateter (KAD) vuxna

Författare: Karin Ahlström, Berit Långström Benevides, Ewa Freij, Johan Heinius, Inger Andersson

Revidering: Våren 2019 till ett regionalt tillägg till Vårdhandboken. Namnbyte till "Katetrisering och övervakning av urinblåsan vuxna – regionalt tillägg" Granskad av Elisabeth Nelson VC Urologi, Birgitta Lytsy ÖL Vårdhygien

2019-11-13 Elisabeth Nelson VC Urologi, Birgitta Lytsy ÖL Vårdhygien namnbyte till Kateterisering och övervakning av urinblåsan samt urinavflöde via nefrostomikateter, vuxna – regionalt tillägg

2022-07-04 Esbjörn Jacobsson ssk Berit Långström Benevides ssk urologmottagningen, Maria Indus ssk Lise Karlsson ssk Geriatriken Jakob Morén läkare vårdhygien textkorrigeringar och hur aseptisk teknik tillämpas.

GVP Miktionssvårigheter och uretrakateterbehandling

Författare

Omvårdnadsdokumentationsgruppen, Akademiska sjukhuset Uppsala Marie Fogelberg Dahm 2006

Revisionsdatum

2008, 2012-06, 2015, 2019-06, 2021-09

Relaterade länkar

Vårdhandboken

<https://www.vardhandboken.se/Uppsala-lan/katetrar-sonder-och-dran/kateterisering-av-urinblasa/>
<https://www.vardhandboken.se/Uppsala-lan/vard-och-behandling/urinvargar/urininkontinens/oversikt/>

1177

<http://www.1177.se/Uppsala-lan/Fakta-och-rad/Behandlingar/Att-fa-en-kateter-i-urinblasan/>

Kateterisering och övervakning av urinblåsan vuxna -regionalt tillägg

<https://tuppsala.sharepoint.com/sites/DocPlusSTYR/DPDocumentRedirect.aspx?id=DocPlusSTYR-7356>

Urininkontinens och blåsfunktions störning i Uppsala Län

<https://tuppsala.sharepoint.com/sites/DocPlusSTYR/DPDocumentRedirect.aspx?id=DocPlusSTYR-4727>

Referenser

Vårdrelaterade urinvägsinfektioner SKL 2011

Omvårdnadens grunder – Hälsa och ohälsa

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-634-7.pdf> Hämtad 2022-07-04

Bilaga Delegeringsunderlag undersköterska

.....
Namn

.....
Personnummer

Krav för att få delegering: Kateterisering av urinblåsa, kateterisera intermittent samt blåsskölja:

- Läs avsnittet Kateterisering av Urinblåsan i Vårdhandboken
- Läs Kateterisering och övervakning av urinblåsan samt urinavflöde via nefrostomikateter, vuxna – regionalt tillägg
- Gör testet Testa dina kunskaper i avsnittet i Vårdhandboken
- Visa att du behärskar att sätta uretrakateter, kateterisera intermittent samt blåsskölja för en sjuksköterska

Uppgiftsmottagarens underskrift

.....
Godkänd i momentet kateterisering av urinblåsa. Sjuksköterska underskrift.

.....
Datum

.....
Godkänd i momentet intermittent kateterisering. Sjuksköterska underskrift.

.....
Datum

.....
Godkänd i momentet blåssköljning. Sjuksköterska underskrift.

.....
Datum

Bilaga GVP Miktionsvårigheter och urinkateterbehandling

Drift i journalen: 2022-08-16

ICNP

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.	Alltid fritext	
Elimination					
Risk för urinretention Urinretention Kvarliggande urinkateter Trängningar Sveda Urininkontinens Otillräcklig kunskap om ren intermittent kateterisering (10015007)+(10034654) (10034654) (10025686)	Fungerande urintömning Hantera kvarliggande urinkateter självständigt Kunna hantera sina miktionsvårigheter Kunna sköta ren intermittent kateterisering självständigt Komplikationsfri kateterbehandling (10047245)			Målet uppfyllt Målet ej uppfyllt på grund av	
		Information			
		Information om urinkateterbehandling enligt Vårdhandboken Information om ren intermittent kateterisering enligt Vårdhandboken Råd om vätskeintag	LUL-listan (<i>Resultat SVP fått info</i>)		

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/ behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.	Alltid fritext	
		Råd/information om regelbundna toalettbesök Råd/information om hjälpmedel			
		Information			
		Skriftlig information om urinkateter från 1177 Vårdguiden	Utfört		
		Specifik omvårdnad			
		Kvarliggande urinkateter enligt ordination av: Spolning enligt ordination av: Urintappning enligt ordination av: Ren intermittent kateterisering enligt ordination av: Dubbel sköljning med citronsyrelösning enligt ordination: (10030884)			
		Samordning			
		Ange indikation och planerad behandlingstid			
		Samordning			
		Daglig omprövning av kvarliggande urinkateter			
		Specifik omvårdnad			

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.	Alltid fritext	
		Avbryta behandling med urinkateter Byte av kvarliggande urinkateter	Utfört enligt ordination av:		
		Observation/övervakning			
		Kontroll av miktion efter uttag av urinkateter	Påbörjat Avslutat Ej aktuellt Kontroll med bladderscan Fungerande miktion		
		Samordning			
		Kontakt med Uroterapeut			
		Skötsel			
		Blåsträning enligt ordination. Intermittent tömning enligt ordination. Hjälp med regelbundna toalettbesök. Inkontinensskydd Uridom Byte av kompress vid suprapubiskateter	Påbörjat Avslutat Utfört		
		Utbildning			
		Utbildning i skötseln av kvarvarande urinkateter och vikten av nedre hygien. (10045257)			

Vårdbehov	Mål	Åtgärder/behandling	Resultat eller Utförd åtgärd	Utvärdering	Hjälpstext
Analys, problembeskrivning, omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val	Kan anges som fasta val, ange i så fall om Enval eller Flerval.	Alltid fritext	
		Träning			
		Ren intermittent kateterisering.	Påbörjat Avslutat		
		Träning			
		Bäckenbottenträning			